

Szerk. az olvasóhoz

Nem könnyű időket élünk, de szeretnénk – oly tradicionális mutatvány köreinkben – *túlélni*. Ami csak veletek együtt, veletek összefogva lehetséges. Sőt *expressis verbis*: egy új nemzedékkel, új szerzőkkel és olvasókkal. A könyveink mögött is a folyóiratunk motorja zakatol – immár 33. éve. Szeretnénk, ha nem is száguldozni, de tovább haladni a kitűzött utunkon, még egy évtizedcskét. Sok feladunk van még, igaz a java a múlt eredményeinek a fölmutatásában-kanonizálásában merül ki. Ha valamit, ezt is csak veletek, társutasokkal tehetjük meg. De a lapcsináló szerkesztő óhaja mögött – a 33 év létezése elég eredmény is lehetne akár – még elkeseredettebb kérdés húzódik meg. Visszaboronálhatóak vagyunk-e, mi, zsidók a magyar társadalom humuszába, ahonnan ama végzetes 1944-45-ben, vagy a Horthy-rendszerben lépésről-lépésre kiszántattunk? Mielőtt az olvasó veszi észre, magunk hívjuk rá föl a figyelmet: igen kevés szépirodalmi anyagot közlünk – s ez a legérzékibb jele egy ügy, egy közösség megszűnésének.

A mostani számunkban ismét fölhangad a holokauszt traumája, s kételyei, mégpedig megannyi új aspektusból. S nem a közelgő 80. évforduló okán. Az eltelt történelmi idő, s az át- és túlélő szemtanúk távozása után fokozottabb súllyal nehezedik ránk, második, harmadik nemzedékre nem is a felelősség, inkább a kérdés, hogy folytatható-e a magyar zsidó történelem. A folyóirat figyelme nem érdemes sok ágra, vagyis inkább érdekcsoportra szakadt – noha egy *minjant* sem képviselő – zsidó *so called* „egyházak” botrányai, s a másik oldalon pedig a masszív Horthy-rehabilitáció igénye hangosan veti fel a kérdést, hogy van-e célja, értelme, jövője ittlétünknek. S ez nem – csak – egzisztenciális kérdés, mert az nem ragadja meg az emberi és szellemi értékeket, az azonos-ság alapjait.

Van-e itt dolgunk? „*That is the question*”. (Tehát: „*To be, or not to be*.”) Az egész magyar zsidó ittlétnek, a 18. századtól – az előbbi tartózkodás leleteinek és emlékének nincs közvetlen folyománya velünk – a magyar társadalomban betöltött funkciók, azaz dolgunk keresése volt az a legitimációs erő, amelybe megkapaszkodva gyökereket eresztettünk a magyar humuszban. Ha nincs dolgunk, ha nincs fogadókészség, akkor le kell valahogy vonni a konzekvenciákat. A kormányzati pénzekben osztozkodó kaftános csoportcskák szégyentablói, s a kiszántatásunkért felelős politikai vezetők nemzeti emlékezetbe rehabilitálása nem nyújt olyan környezetet, amiben megtalálhatnánk magunkat.

Nem először zárjuk a mondandónkat a költő szétárt kezű, tehetetlen felsóhajtásával: „*Nagy szárnyadat borítod ránk virrasztó éji felleg.*”

Az 5784-es év kezdete előtti, az Élet könyvébe beíratott dilemmáival küzdő napokban

TARTALOMJEGYZÉK TABLE OF CONTENTS

- 2 Szilágyi Ákos versei
Poems by Ákos Szilágyi
- 4 Leslie Morris: Nem beszélt. Önéletrajzi-önmegtaláló esszé,
Piszker Ágnes bevezetőjével
Leslie Morris: She Did Not Speak. Autobiographical self-exploratory essay with an introduction by Ágnes Piszker
- 15 Laura Cwiertnia: „Tényleg meg voltam győződve. Hihetetlen, ugye?”
Tanulmány egy nemzetiszocialista lány életútjáról és önértékeléséről
Laura Cwiertnia: “I Was a Genuine Believer. Unthinkable, Right?”
Study of the life and self-identity of a National Socialist girl
- 23 Louise O. Vasvári: Frank Erzsébet, aki Arany János stílusában írt
tábori naplót (tanulmány)
Louise O. Vasvári: Erzsébet Frank, Who Wrote Her Camp
Journal in the Style of János Arany (Study)
- 37 Kőbányai János: Az (ön)azonosság csodája. Féner Tamás kiállításáról
(recenzió)
János Kőbányai: The Wonder of (Self-)Identity
Review of Tamás Féner’s exhibition.
- 38 Gábor Anna: Dávid Katalin 100 éves
Anna Gábor: Katalin Dávid is 100 Years Old
- 39 Három vélemény: Veszprémy László a magyar zsidó tanácsok
a holokausztban játszott szerepéről szóló, *Tanácsstalanság* című könyvéről
Three opinions: About *Tanácsstalanság* [Bereft of Council], László
Veszprémy’s book on the role of Hungarian Jewish Councils during
the Holocaust
- 39 Kőbányai János: A nagy „kiszántás”-tragédia kulcsfigurái
és/vagy drámai hősei
János Kőbányai: Key Figures and/or Dramatic Heroes of the
“Great Tilling” Tragedy
- 42 Jeszenszky Géza: A magyar vészorszak méltatlanul
elmarasztalt intézménye
Géza Jeszenszky: An Unjustly Condemned Institution of the
Hungarian Holocaust
- 44 Olosz Levente: Tanácsstalanság vagy határozottság?
Levente Olosz: Bereft of Certainty or Bereft of Doubt?
- 52 Veszprémy László Bernát: Egy modern ortodox jogvédő.
Reiner Imre (1885–1963) (esszé és dokumentum)
László Bernát Veszprémy: A Modern Orthodox Human Rights
Champion. Imre Reiner (1885–1963) (Essay and document)
- 74 Miskolczi Ambrus: Kérdések és válaszok a romániai zsidóság két
világháború közötti történetéből (tanulmány)
Ambrus Miskolczi: Questions and Answers About the Interwar
Life of Romanian Jews in the Turmoil of the Twentieth Century (Study)
- 85 Konrád Miklós: A magyarországi zsidó helytörténetírás.
Áttekintés és kívánságlista (tanulmány)
Miklós Konrád: Hungarian Jewish Local History. An Overview
and a Wish List (Study)
- 98 Bodó Béla: Szindbád búcsúja. Esszé-recenzió Deák István önéletrajzi
könyvéről. Béla Bodó: Szindbád’s Farewell
Essay / review of István Deák’s autobiography
- 103 Weiss János: Megközelítések Franz Rosenzweig *A megváltás csillaga*
című művéhez (esszé)
János Weiss: Approximations of *The Star of Redemption* by
Franz Rosenzweig (Essay)
- 108 Bikácsy Gergely: L. és Ő. Recenzió Márai Ilona (Lola) naplójáról
Gergely Bikácsy: L and He. Review of Ilona (Lola) Márai’s diary
- 112 Schön Károly versei
Poems by Károly Schön
- 114 Csepeli György: A történelem nem ér véget. Recenzió az újpesti
és a váci zsidóságra emlékező kiállításokról
György Csepeli: History Never Ends. Review of the exhibitions
commemorating the Jews of Újpest and Vác
- 117 Huszár Ágnes: Olvasónapló
Ágnes Huszár: Reader’s Journal
- 126 Figyelő
Observer

